

Sygn. akt III AUa 975/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górską (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2015 r. w Szczecinie

sprawy J. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 23 września 2014 r. sygn. akt VI U 25/14

1. oddała apelację,

2. przyznaje radcy prawnemu P. W. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie kwotę 600 zł (sześćset złotych) powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną ubezpieczonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Beata Górską SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka

Sygn. Akt III AUa 975/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20.11.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej J. G. prawa do umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu za okres od czerwca 2001 r. do końca kwietnia 2004 r. w łącznej kwocie 4975,67 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona, która domagała się jej zmiany i umorzenia należności, ewentualnie uchylenia zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Wskazała, że organ rentowy niezasadnie nie uwzględnił jej sytuacji, czyli rozpoznania udaru mózgu. Choroba ta uniemożliwia jej normalne funkcjonowanie i podjęcie jakiegokolwiek pracy. Często musi przyjmować leki, a stan jej zdrowia się pogarsza.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od ubezpieczonej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Nadto domagał się dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z akt ZUS. Wskazał, że w stosunku do ubezpieczonej nie zachodzą szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, które uzasadniałyby umorzenie należności z funduszu.

Wyrokiem z dnia 23 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

Ubezpieczona wyrokiem Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 1.04.2001 r. została zobowiązana do płacenia alimentów na rzecz A. G.. Komornik sądowy wszczął w stosunku do ubezpieczonej postępowanie egzekucyjne, a wobec jego nieskuteczności przedstawiciel ustawowy wierzycielki złożył wniosek o wypłatę renty alimentacyjnej przez Fundusz Alimentacyjny. J. G. jest całkowicie niezdolna do pracy okresowo do 31.03.2016 r. oraz była niezdolna do samodzielnej egzystencji od 13.04.2012 r. do 31.03.2014 r. Otrzymuje rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości 1373,00 zł miesięcznie. Mieszka samotnie i nie ma nikogo na utrzymaniu. Miesięcznie ponosi wydatki z tytułu czynszu – 181 zł, obiady w stołówce – 250 zł, zakup lekarstw – 200 zł, a nadto spłaca kredyt na zakup pralki – 60 zł miesięcznie i zakup telewizora 71 zł miesięcznie.

Wniosek o umorzenie zaległości ubezpieczona złożyła 20.09.2013 r.

Sąd Okręgowy wskazując na przepis art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, nie uwzględnił odwołania ubezpieczonej. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego to sytuacje nadzwyczajne, powstałe w wyniku wypadku losowego, niezależnego od zobowiązanej, w następstwie którego jej sytuacja ulegnie takiemu pogorszeniu, że nie jest ona w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji. Przesłanki tej nie wyczerpuje fakt, że zadłużenie jest większe niż możliwości majątkowe zobowiązanej do alimentacji, co prowadzi do niemożności zaspokojenia podstawowych jej potrzeb egzystencjalnych. O umorzeniu nie może decydować wyłącznie sytuacja ekonomiczna ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy ocenił, że sytuacja majątkowa ubezpieczonej niewątpliwie jest trudna, ale sam fakt posiadania przez nią aktualnie ograniczonych możliwości płatniczych nie uzasadnia umorzenia należności w całości. Zadłużenie powstało na skutek kilkuletniego uporczywego niewywiązywania się z obowiązku alimentacyjnego, gdy ubezpieczona była zdrowa i w sile wieku. Niepełnosprawność powstała później, bo dopiero 14.10.2011 r.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że trudna sytuacja zdrowotna ubezpieczonej oraz konieczność prowadzenia systematycznego leczenia są okolicznościami, które mogą przemawiać za zastosowaniem jednej z ulg w spłacie należności funduszu, np. rozłożenia na raty bądź odroczenia terminu płatności. Z dochodów ubezpieczonej możliwe jest prowadzenie egzekucji z uwzględnieniem ustawowo stosowanych ograniczeń potrąceń. Również stan zdrowia ubezpieczonej ulega systematycznie poprawie, a w niedalekiej przyszłości osiągnie wiek emerytalny, co spowoduje przyznanie wyższego niż dotychczas świadczenia. Nie można także wykluczyć, że ubezpieczona odzyska zdolność do pracy, co w ocenie Sądu Okręgowego, również pozwoli jej spłacić niewielką już kwotę zaległości.

Z powyższym wyrokiem nie zgodziła się ubezpieczona, która domagała się w dalszym ciągu ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Wniosła również o zwolnienie jej z kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 24 października 2014 r. ustanowił dla ubezpieczonej pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnik ubezpieczonej wniósł w jej imieniu apelację, w której zaskarżył rozstrzygnięcie w całości, zarzucając mu naruszenie art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że przypadek skarżącej nie stanowi szczególnie uzasadnionego przypadku związanego z sytuacją zdrowotną lub rodzinną, uzasadniającego umorzenie przedmiotowej należności likwidowanego funduszu w całości.

Mając na uwadze powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu I instancji poprzez zmianę zaskarżonej decyzji organu rentowego w całości i umorzenie należności wobec likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego, zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a w przypadku gdy Sąd nie orzeknie o obowiązku zwrotu kosztów procesu przez organ rentowy na rzecz ubezpieczonej – przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm przepisanych, gdyż opłaty te nie zostały zapłacone w całości lub w części.

W uzasadnieniu wniósł o odstąpienie od obciążania skarżącej kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, wobec uznania, iż zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 sierpnia 2001 r., V CKN 348/00, Lex nr 52761). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że pojęcie „szczególnie uzasadnionych przypadków” w rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego to sytuacje nadzwyczajne powstałe w wyniku wypadku losowego, niezależne od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja uległa takiemu pogorszeniu, że nie jest w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji. Zatem niemożność zaspokojenia należności funduszu alimentacyjnego odnosi się nie tylko do stanu bieżącego, ale także do perspektyw osoby zobowiązanej do świadczenia. Jeżeli osoba, na której ciąży obowiązek alimentacyjny lub zaległości alimentacyjne, ma jakiegokolwiek realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych, to nie powinna być w całości zwolniona z tych zobowiązań (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2012 r., I UK 234/12, Lex 1675410, z dnia 10 września, I UK 211/12, Lex 1675265, z dnia 12 września 2012 r., II UK 99/12, Lex 1644519).

Sąd Okręgowy uwzględnił wszystkie istotne elementy, zarówno co do wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych i rokowań zdrowotnych w kontekście możliwości i perspektyw zwrotu przez J. G. należności. Sąd Apelacyjny w pełni zatem akceptuje stanowisko Sądu pierwszej instancji, że ubezpieczona nie znajduje się w sytuacji życiowej i zdrowotnej na tyle trudnej, aby jej przypadek uznać za szczególnie uzasadniony w rozumieniu powołanego przepisu. Istnieje więc realna szansa na spłacenie bądź zmniejszenie zadłużenia wobec funduszu.

Konieczność spłaty zadłużenia w funduszu alimentacyjnym jest konsekwencją wieloletniego niewywiązywania się przez ubezpieczoną z obowiązku alimentacyjnego względem dziecka. Ubezpieczona posiada dochody, z których jest w stanie spłacać należność. Oczywiście, Sąd Odwoławczy nie kwestionuje, iż u ubezpieczonej występują obecnie schorzenia utrudniające jej normalne funkcjonowanie, jak też, że wysokość otrzymywanej renty nie jest wysoka, jednakże we wcześniejszym okresie ubezpieczona była zdolna do pracy. Stan, który uzasadniał uznanie jej za osobę

niepełnosprawną powstał dopiero w roku 2011. Wcześniej ubezpieczona nie dokonywała żadnych wpłat na rzecz funduszu, które pomniejszyłyby należność. Jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, obecny stan zdrowia J. G. może uzasadniać rozłożenie spłaty należności na raty, bądź też odroczenie terminu płatności. Sąd Odwoławczy nie znalazł przesłanek, które by uzasadniały całkowite umorzenie należności, które jest sytuacją wyjątkową. Stan zdrowia ubezpieczonej ulega poprawie i nie ma ona nikogo na utrzymaniu. W związku z tym jest w stanie, nawet w niewielkich kwotach, spłacać zobowiązanie na rzecz funduszu alimentacyjnego.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację ubezpieczonej, jako oczywiście bezzasadną.

Ubezpieczona w toku postępowania reprezentowana była przez radcę prawnego z urzędu. Zgodnie z § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponosi Skarb Państwa. Wobec czego Sąd Apelacyjny, na mocy § 6 pkt 3 w zw. z § 15 rozporządzenia przyznał pełnomocnikowi ubezpieczonej od Skarbu Państwa kwotę 600 złotych powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Beata Górską SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecką